

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА ЖИВОТНИТЕ

(С ЮРИДИЧЕСКИ КОМЕНТАР)

Съдържание

Закон за защита на животните - норми в защита на цялото общество. (Юридически коментар върху основните постановки.)	3
Закон за защита на животните	16
Глава I. Общи положения.....	16
Глава II. Отглеждане и грижа за животните.....	20
Глава III. Специфични условия за отглеждане и използване на животни	22
Глава IV. Животни-компаньони	26
Глава V. Безстопанствени животни	28
Глава VI. Изпълнение и контрол	34
Раздел I. Обществен контрол	34
Раздел II. Контрол.....	34
Глава VII. Административнонаказателни разпоредби. Принудителни административни мерки.....	36
Раздел I. Административнонаказателни разпоредби.....	36
Раздел II. Принудителни административни мерки.....	38
Допълнителни разпоредби	40
Преходни и заключителни разпоредби	42

**Закон за защита на животните - норми в
защита на цялото общество.
(юридически коментар върху основните постановки.)**

Автор: юрист Ина Ахмедова

Развитието на българската правна уредба в областта на защитата на животните, макар и с много бавни темпове, нямаше как да остане изолирано от общностното право на Европейския съюз (ЕС) - първично и вторично и от актовете на Съвета на Европа. В ЕС с Договора от Маастрихт за първи път се акцентира върху необходимостта от нормативна уредба на конкретни въпроси, свързани с хуманното отношение към животните (animal welfare) - относно научните експерименти с тях, транспорта и др. Важна крачка представлява подписването на Протокола за защитата и хуманно отношение към животните към Договора от Амстердам, 1999г., с който страните-членки се обвързват с проблематиката за закрила на животните като "съзнателни същества", способни да усещат болка и страдание, както и положителни емоции. Протоколът задължава държавите при формулирането и прилагането на практика на политиката на Общността в областта на земеделието, транспорта, вътрешния пазар и научните изследвания да отдават пълно внимание на изискванията за защита на животните и тяхното благополучие, като въведат съответните законодателни, административни и други необходими разпоредби, за да осигурят тази защита.

За първи път специални разпоредби, насочени към защита и хуманно отношение към животните в българското законодателство са въведени през 1999 г. в **Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД)**. В следващия, действащ и понастоящем ЗВД от 2005 г. също има нарочна глава «Защита и хуманно отношение към животните». Още тогава в §23 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗВД беше регламентирано, че в срок три месеца от влизането му в сила Министерският съвет трябва да внесе в Народното събрание законопроект за защита на животните. В началото на 2008 година дългогодишните законодателни усилия на природозащитната общност в България се увенчаха с успех – беше приет **Закон за защита на животните (ЗЗЖ), обн. ДВ, бр.13 от 8.02.2008 г., в сила от 31.01.2008 г.** Като мотиви за приемането на ЗЗЖ е посочено именно изискването на ЗВД и фактът, че последния

не урежда изчерпателно регулираната материя. Отбелязано е, че законодателството на Европейския съюз е въведено в значителна степен в ЗВД и редица подзаконовни актове, но липсват механизми, гарантиращи тяхното спазване. ЗЗЖ цели създаването на **ефективни механизми** за превенция, преустановяване и наказване проявите на нехуманно отношение към животните посредством **ясно посочване на отговорностите на гражданите и регламентиране на правомощията на различните органи на централната и местната власт**, които имат отношение към прилагането му. Законодателят е вменил редица отговорности и на **организациите за защита на животните**, които имат своята активна роля по прилагането на закона.

Следва да се отбележи, че в момента нормите, свързани със защитата на животните, не са систематизирани в един нормативен акт, а се съдържат паралелно в няколко, като основните са ЗЗЖ и ЗВД. Това е една от основните слабости на нашето законодателство в тази сфера, която за въбгеще следва да бъде преодолена чрез законодателни промени, насочени към обхващане на материята в специалния ЗЗЖ. Към настоящия момент, **когато се ползва и прилага ЗЗЖ, е необходимо да се следят и текстовете на ЗВД** с оглед на правилното тълкуване и прилагане на законодателството.

Без изрично да е посочено в текстовете, определящи предмета на закона, от цялостния му прочит е видно, че системата от норми и правила за защита на животните е изцяло подчинена на философията, че **интересите на човека винаги имат водеща роля при уредбата на обществените отношения**. Тази философия е в синхрон с принципите на европейското законодателство.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ НА ЗАКОНА

Предметът на ЗЗЖ е посочен в неговия чл.1, съгласно който законът урежда **защитата на животните** и механизмите за нейното осъществяване. Посочено е в какво се изразява защитата на животните – в опазване на техния живот, здраве и добро състояние, предпазването им от увреждащо ги отношение, осигуряване на подходящи грижи и условия за живот, съобразени с техните физиологични и поведенчески особености.

Законодателят е отделил **водеща роля на образователните**

програми и обучението (чл.2) за защита на животните и запознаването с отглеждането, развъждането, обучението и търгуването с животни, насочени както спрямо бъдещите ветеринарни лекари и специалисти, така и към собствениците и служителите в животновъдни обекти, екипите за залавяне на безстопанствени животни (които задължително следва да са преминали успешно курс за защита и хуманно отношение към животните), както и спрямо неограничен кръг субекти. В зависимост от своя характер обучението се извършва от органите на изпълнителната и местната власт или професионалните гимназии и висшите училища със съдействието на Националната ветеринарномедицинска служба (НВМС). Задължение да популяризират мерките по закона имат Съсловната организация на ветеринарните лекари в България, организациите за защита на животните и асоциациите на животновъдите.

Законът въвежда **три степени на увреждащи действия**, градираны възходящо, извършването на които забранява и съответно наказва проявата им с различни степени на строгост:

1. **нехуманно отношение** - посочено описателно в чл.6 като причиняване на болка или страдание на животни или предизвикване на силен страх;
2. **жестоко отношение** – посочено в неизчерпателно изброяване в чл. 7, ал.1. Освен изброяването, текстът съдържа и описателна част в т.1 – всяко действие или бездействие, което причинява продължително или повтарящо се страдание на животното, или трайно увреждане на здравето му, или стрес.

Тук особено внимание заслужава разпоредбата на т. 10, която забранява изрично *изоставянето* на животни като проява на жестоко отношение. Тази норма не е нова в българското законодателство, но тя има съществено значение както по отношение защитата на животните, така и по отношение превенцията на възникване и развитието на популациите от безстопанствени животни – един тежък здравен, етичен и социален проблем. Нормата на чл. 7 препраща изрично и към забранените действия, посочени в чл. 151 от ЗВД, като следва да се посочи, че по-удачно в случая беше законодателят да регламентира всички забрани в един нормативен акт. Други разпоредби, стриктното прилагане на които следва да окаже значително влияние върху някои порочни практики от нашата

действителност, са забраните за: купирание на ушите и опашките с цел промяна на външния вид на животните - т.19; излагане в магазини, заведения за обществено хранене и групи увеселителни или питейни заведения на всички видове бозайници, примати, птици и влечуги и на опасни декоративни животни - т.21 и гр.

Изчерпателно са изброени случаите, в които се допускат определени действия в името на по-висш интерес (напр. забраненото в чл.7, ал.2, т.16. пълно или частично ампутирание на части от тялото или отстраняване на органи на животни се допуска, когато стерилизацията или кастрацията е необходима за ограничаване на размножаването на животни – чл.7, ал.3, т.3. В чл.8 са посочени изчерпателно и действията, които не се смятат за жестокост, когато се извършват при определени обстоятелства.)

3. особено жестоко отношение – в чл.10, ал.2 са посочени четири действия, които поради своя характер се смятат за проява на особена жестокост и подлежат на едни от най-тежките наказания в закона. Тези действия са: умишлено причиняване на смърт на животни; тежко и трайно увреждане на животни; организирането на боеве с животни; стрелбата по животни. Само по отношение на умишленото причиняване на смърт и стрелбата по животни се допускат изключения, единствено когато тези действия се извършват съгласно разпоредбите на групи закони: Закона за лова и опазване на дивеча, Закона за биологичното разнообразие, ЗВД.

Известно затруднение в прилагането на тези правила може да възникне поради факта, че ЗВД също дефинира определени прояви като "особена жестокост" – т.74 от §1 на Допълнителните разпоредби на ЗВД, както и предвижда наказания за действия "извършени с особена жестокост" (до 1000 лв. в условията на повторност). За предоставяне и организиране на боеве между животни ЗВД предвижда наказание до 2000 лв. в условията на повторност. За сравнение - съгласно чл. 62 от ЗЗЖ проявата на особена жестокост към животно по смисъла на чл. 10, се наказва с глоба или имуществена санкция, чийто размер може да достигне за физическо лице до 2000 лв., а за юридическо лице – до 3000 лв.

По наше мнение, а и съгласно законодателната практика на повечето развити държави, с предвиденото административно наказание (глоба) като единствена санкция за лицата, организиращи боеве с животни или умъртвили неправомерно животни, е напълно

балансът между тежестта на нарушението и тежестта на наказанието. Първоначалната идея на законодателя беше **тези прояви да бъдат инкриминирани** с оглед постигане на специална и генерална превенция. По процедурни съображения при приемането на ЗЗЖ инкриминирането беше отложено във времето, но не е отпаднало като намерение. Проявата на особена жестокост над животни притежава сама по себе си **висока степен на обществена опасност**. Деянията, представляващи определен вид насилие над животни, влизат в остро противоречие с обществените отношения в съвременното общество, което не следва да търпи посегателства и нехуманно отношение към животните. Подобни прояви трябва да се третират като обществено опасни деяния, за които следва да бъде въведена наказателна отговорност.

ОТГЛЕЖДАНЕ И ГРИЖА ЗА ЖИВОТНИТЕ

В ЗЗЖ е предвидена глава, посветена на **отглеждането и грижата за животните**. Адресати на нормите в нея са не само собствениците на животни, но и собствениците на животновъдни обекти, управителите на приюти, гледачите, които следва да осигурят на животните условия, съобразно техните физиологични и поведенчески особености, контрол върху здравето им състояние и ветеринарномедицинска помощ. Въведено е общо задължение за активни действия спрямо всяко физическо лице, което намери болно или наранено животно, да информира съответните органи, които са длъжни да съдействат за осигуряване на спешна ветеринарномедицинска помощ и настаняване на животното в подходящ обект – приют, зоологическа градина, спасителен център, ферма. В съответствие с разпоредбите на Европейска конвенция за закрила на животните-компаньони, Страсбург, 13. 11. 1987 г. е разписана забрана за продажба на животни на лица под 18-годишна възраст без съгласието на родител/настойник – чл.11, ал.1.

Чл. 19 предвижда министърът на земеделието и храните да отреди с наредби условията за отглеждане на животните, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености, но такива подзаконовни нормативни актове все още не са издадени.

СПЕЦИФИЧНИ УСЛОВИЯ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЖИВОТНИ

Законодателят е регламентирал в отделна глава **специфичните условия за отглеждане и използване на животни**, в която се съдържат разпоредби относно отглеждането на **диви животни** извън естествената им среда (детайлна уредба трябва да се направи с наредба на министъра на околната среда и водите); използването на животни в църкове; участието им в **състезания и изложби**; продажбата в **зоомагазини**; **транспортиране** на животни (подробни разпоредби относно транспортирането на животни се съдържат в раздел IV на глава VIII от ЗВД). При продажба на животни в зоомагазини служителите са длъжни да предоставят информация и съвети на клиентите за начина на отглеждане на животните, необходимите грижи, задължителни ваксинации и регистрации. Предлаганите кучета трябва задължително да са маркирани с микрочип.

Съществено значение имат **забраните** относно внасяне, придобиване, продажба, притежаване и отглеждане на полумаймуни и маймуни от разред примати и на диви котки (с изключение на зоологически градини и спасителни центрове); придобиването и отглеждането на защитени животински видове съгласно Закона за биологичното разнообразие; използването на диви бозайници и полумаймуни и маймуни от разред примати в църкове, вариетета и други увеселителни заведения (с изключение на някои морски бозайници при строго регламентирани в закона условия).

ЖИВОТНИ-КОМПАНЬОНИ

В две последователни глави законът регламентира отглеждането на животни-компаньони и мерките спрямо безстопанствените животни. Разпоредбите относно отглеждането на животните-компаньони изцяло са насочени към предотвратяване появата на безстопанствени животни.

По смисъла на §1, т. 9 от Допълнителните разпоредби на ЗЗЖ **„животни-компаньони“** са животни, които се отглеждат в домакинството или от интерес към животното, доколкото става въпрос за домашни животни или опитомени животни от разред

месоядни, гризачи, зайцеподобни, папагалови, чинкови, гълбови и животни от клас Риби. Терминът "животни-компаньони" се употребява в Европейска конвенция за закрила на животните-компаньони, 1987 г. (по която Република България е страна). За първи път в българското право беше въведен със ЗВД. За съжаление, с извършените изменения и допълнения на ЗВД от края на 2007 г., той беше заменен с термина "**гомашни любимци**", които са дефинирани като "животните, отглеждани с нестопанска цел в дома на човека". Считаме, че при бъдеща промяна в законодателството двата основни закона – ЗЗЖ и ЗВД следва да бъдат синхронизирани терминологично.

По отношение на животните-компаньони са предвидени разпоредби, които гарантират както тяхното благополучие, така и **защита интересите на обществото** като цяло и на отделни негови компоненти (напр. живущите в **етажната собственост**). От хигиенни, социални и етични съображения, на животните, които се отглеждат в етажната собственост, в зависимост от вида и килограмите им, следва да се осигури съответно достатъчно площ (посочена в квадратни метри), която се изчислява като обща с хората, живеещи в жилището – чл. 34.

Собственикът на животно-компаньон има редица задължения, с които гарантира спокойствието и сигурността на околните: не допуска животното само да напуска мястото на отглеждане, да навлиза в чужда собственост или на обществени места; предотвратява всяка проява на необоснована агресия на кучето, проявена на обществени места и при ситуации, застрашаващи живота или здравето на хора и животни; не нарушава спокойствието и хигиенните условия на членовете на етажната собственост.

Законът задължава собствениците на животно-компаньони да осигуряват **стерилизацията им**, освен ако в случай на възпроизводство са в състояние да отглеждат новородените животни или да ги предоставят на нови собственици, като по този начин се предотвратява появата на нежелано поколение, което може да попълни армията на безстопанствените животни. Собственикът на куче, който го отглежда с цел развъждане, се регистрира по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и заплаща **такса** в общината. Кастрацията на кучета се насърчава, чрез **освобождение** на собствениците им от задължение да заплащат горепосочената такса, както и ежегодната такса за притежаване на куче по

Закона за местните данъци и такси, съгласно чл. 175, ал.1 от ЗВД.

Всички кучета подлежат на задължителна регистрацията по реда на чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, като **се маркират с микрочип или татуировка**. Преглед предимствата на чипа, като носител на информация, и с оглед компенсирани разходите за неговото поставяне, собственикът на куче е освободен от заплащане на ежегодна такса по чл. 175, ал.1 от ЗВД при поставяне на микрочип за първата година от неговото регистриране. Задължение на НВМС е да създаде в едногодишен срок от влизането в сила на закона и поддържа национална електронна база данни за регистрираните кучета. Регистрацията на домашно куче е описана детайлно в ЗВД. Съгласно ЗВД чл. 174 и чл. 175, регистрацията на домашни кучета се осъществява **de facto от частно практикуващите ветеринарни лекари**. Това става, с поставянето на татуировка или микрочип върху кучето, при стандартен профилактичен преглед на животното. След което, ветеринарният лекар подава информацията от микрочипа или татуировката до Регионалната ветеринарномедицинска служба (РВМС) и до общината – отдел екология. Ветеринарният лекар е длъжен да направи това в случаите, когато собственикът на куче му представи **документ от общината за платена такса-куче** или съответно за декларация, че е освободен от заплащането на подобна такса. Освобождаването от такса е възможно в пет случая: кучета на инвалиди, служебни кучета в организациите на бюджетна издръжка, кучета, използвани за опитни цели, кучета, използвани от Българския червен кръст, кастрирани кучета, ловни кучета.

БЕЗСТОПАНСТВЕНИ ЖИВОТНИ

По традиция в българското законодателство разрешаването на проблема с безстопанствените кучета по места е задължение на местните органи. Съгласно чл. 40, ал.1 от ЗЗЖ общинските съвети приемат **програми за овладяване популацията на безстопанствените кучета** (в тримесечен срок от влизането на закона) и предвиждат средства за изпълнението им, а кметовете на общини организират изпълнението на програмите. Организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, участват при изготвянето им и могат се

включат в тяхното изпълнение. Предвидено е **ежегодно отчитане** на програмите пред генералния директор на НВМС, който от своя страна чрез министъра на земеделието и храните внася цялостен отчет за изпълнението им в Министерския съвет. Основен недостатък на тази разпоредба е липсата на регламентирани срокове, в които следва да се представят отчетите, което може да доведе до необосновано забавяне. Считаме, че при бъдеща промяна в законодателството следва да се разпишат разумни срокове, например 31 март и съответно 31 май на следващата година.

Предвиденият в закона подход за овладяване популацията на безстопанствените кучета, който изключва масовото прилагане на евтаназия и се основа на мерки, възпрепятстващи размножаването, е изцяло съобразен с препоръките на Световната здравна организация и е в синхрон със законодателството на държавите-членки на ЕС. **Мерките** по овладяване на популацията на безстопанствени кучета се осъществяват в регистрирани **амбулатории**, подвижни или стационарни. В това отношение ЗЗЖ регламентира законодателно за първи път възможност общините да изберат най-целесъобразният способ, в зависимост от икономически най-изгодно мотивираната преценка. Законът позволява мерките да бъдат извършвани както в приют с амбулатория, регистрирана стационарна амбулатория (напр. ветеринарен кабинет), така и чрез мобилна клиника.

Безстопанствените животни се настаняват в **приюти**, регистрирани по ЗВД. Органите на местната власт изграждат приюти за безстопанствени животни, а кметовете на населените места отговарят за дейността на приютите. Приютите за безстопанствени животни се стопанисват от общините и/или организацията за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел. За организацията за защита на животните съществува възможност да създават собствени приюти за безстопанствени животни. Всеки приют разработва и прилага система за информиране на гражданите за животните, които се предлагат за отглеждане, в т. ч. в интернет страница и публикации в медиите.

В закона подробно е регламентиран начинът на залавяне на безстопанствени животни, задълженията на субектите, стопанисващи приюти (кметовете и организацията за защита на животните), задълженията на управителя на приюта и ветеринарния

лекар, грижите за настанените животни.

Кучетата, настанени в приют, се **кастрират, обезпаразитяват и ваксинират срещу бяс**. Те се предоставят **безвъзмездно** на лица, които желаят да ги отглеждат като компаньони, и се регистрират по чл. 174 от ЗВД. Кучетата, за които не се явяват лица се маркират и се настаняват във **временни приюти**, определени от съответния общински съвет (местата за временни приюти се определят в тримесечен срок от влизането в сила на закона), **или се връщат по местата**, от които са взети. Върнатите по места кучета са под надзора и грижите на общините, организациите за защита на животните или други лица, които са подписали декларация за спазване на определени изисквания, регламентирани в чл. 49 и 50 от закона. Чл. 48 от ЗЗЖ не допуска връщането на кучетата в дворове на детски ясли и градини, училища, болници и в близост до площадки за игра на деца, автомагистрала и летища. Отговорните за надзора и грижата лица, организациите за защита на животните или общините, обезпаразитяват на три месеца и реваксинират срещу бяс върнатите по места животни; заверяват ежегодно паспорта на кучето в съответната общинска администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации и вземат мерки за предотвратяване на агресивно поведение на кучетата към хора или животни.

Законодателят е предвидил в чл. 55, след **блокиране на раждаемостта** на безстопанствените кучета в населеното място, те да се настаняват поетапно в приюта по програми за намиране на собственик или за доживотно отглеждане. По смисъла на този закон "блокиране на раждаемостта" е спиране възпроизводството на популацията на безстопанствените кучета и регистрацията на домашните кучета.

ИЗПЪЛНЕНИЕ И КОНТРОЛ

За ефективно прилагане на закона е предвидено извършването на **контрол** от различни институции с оглед на тяхната компетентност. Основен контролен орган е министърът на земеделието и храните чрез **НВМС**. Контролът по изпълнение на мерките за защита на дивите животни по глава трета се осъществява от **министъра на околната среда и водите** и председателя на Държавната агенция по горите. Предвидено е **органите на местната власт** да осъществяват контрол във връзка с:

1. за изоставяне на животни на територията на общината;
2. за идентификация и регистрация на кучета;
3. за спазване изискванията за защита на животните в приютите на територията на съответната община;
4. върху кучетата и местата по чл. 47, ал. 3 от ЗЗЖ .

Посочени са начините за извършване на контрол:

1. чрез периодични проверки – които трябва да се извършват въз основа на план-графици (например 3-месечни или 6-месечни), приемани от съответните органи

2. чрез проверки по постъпили молби, жалби и сигнали за нарушения на правилата за защита на животните, подадени от държавни органи, физически и юридически лица.

В чл. 60 са разписани правата на контролните органи при извършване на проверките, както и задълженията на собствениците на животни да осигуряват достъп до обектите и да оказват неотложна помощ на животно, което е застрашено със смърт или тежко увреждане на здравето.

Спрямо всички субекти е въведено задължение да съдействат на служителите на НВМС при изпълнение на контролните им функции. Когато определен субект установи данни за нарушение на ЗЗЖ, той е задължен незабавно да вземе мерки в рамките на своите правомощия (ако има такива) за преустановяване на нарушението, както и да уведоми компетентните органи - НВМС или Министерството на околната среда и водите (МОСВ).

Характерно за закона е разписването в чл. 57 и чл.58 на т.нар. **“обществен контрол”**, който се осъществява от упълномощени представители на юридически лица, регистрирани по Закона за **юридическите лица с нестопанска цел**, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните. При извършване на обществения контрол лицата имат право да: получават информация; вземат участие в подготовката на решенията на компетентните органи, както и да съдействат за тяхното изпълнение; сезират компетентните органи с искане за извършване на проверки, както и да получат информация за резултата от тях; получават съдействие от органите на Министерството на вътрешните работи и другите органи на изпълнителната власт за предотвратяване на жестокост към животните; участват в извършването на проверки по чл. 170 от ЗВД и в проверките и мероприятията на органите,

осъществяващи гържавен контрол за изпълнението на този закон.

Нарушенията по този закон **се установяват** с актове, съставени от ветеринарни лекари от НВМС, съответните служители на МОСВ и на Държавната агенция по горите или инспекторите по екология към общината, или упълномощено от кмета лице, съобразно тяхната компетентност. **Наказателните постановления** се издават от директорите на регионалните ветеринарномедицински служби, регионалните инспекции по околната среда и водите или кмета на съответната община. Установяването на нарушенията, съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Административните наказания, които се налагат за неспазване на закона са глоби за физическите лица и **имуществени санкции** за юридическите лица и еднoличните търговци. Техните размери са диференцирани според вида на нарушението, наличието или липсата на квалифициращи обстоятелства (повторност), извършителя (собственик, ветеринарен лекар или ветеринарен техник, длъжностно лице или лице, осъществяващо дейност или професия, свързана с отглеждане или полагане на грижи за животни) и др. В общия случай за нарушение на закона глобата е от 100 до 250 лв., а при повторно нарушение - от 250 до 500 лв., освен ако деянието не съставлява престъпление. За някои деяния размерът на санкцията е по-нисък от посочения, а за други – може да достигне до 5000 лв.

В изрично посочени случаи е допустимо животното да се **отнема в ползва на държавата**. На отнемане в полза на държавата подлежат и предметите, послужили за извършване на нарушението. При отнемане на животното в полза на държавата, то се пуска на свобода в съответствие с разпоредбите на ЗВД и ЗЗЖ или се настанява временно в някое от специално определени за тази цел места: зоологически градини или спасителни центрове - за диви животни; частни или общински приюти - за животни-компаньони; ферми, определени със заповед на генералния директор на НВМС - за селскостопански животни.

Законът регламентира и прилагането на **принудителни**

административни мерки, насочени към предотвратяване и преустановяване на закононарушенията, както и към възстановяване на настъпилите увреждания. При констатиране на нарушение контролните органи имат следните правомощия:

1. издават задължителни предписания за отстраняване на нарушението в определен от тях срок;

2. в случай че нарушението не е отстранено в определения срок, спират експлоатацията на обекта за определен от тях срок, но не по-дълъг от 6 месеца. След отстраняване на нарушението в срок контролният орган по искане на собственика отменя разпореждането за спиране на експлоатацията на обекта;

3. когато нарушенията не са отстранени в определените срокове, както и при доказани груби и/или системни нарушения (три и повече пъти) на изискванията, правят предложение до директора на регионалната ветеринарномедицинска служба, на чиято територия се намира обектът, за заличаване на регистрацията на обекта и обезсилване на удостоверението по чл. 138, ал. 1, т. 2 от ЗВД.

Съгласно чл. 73 ветеринарните лекари от НВМС, в чието правомощия е установяването на нарушенията по ЗЗЖ, имат право да забраняват или преустановяват извършването на редица действия, когато не са спазени изискванията на законодателството: товаренето и транспортирането на животни; опити с животни; клане на животни; други действия, които не са разрешени или които са извършени в нарушение на нормативните актове.

Принудителните административни мерки се прилагат с мотивирана заповед от ръководителите на службите за контрол по този закон съобразно тяхната компетентност. Заповедта може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Закон за защита на животните

Обн. Д.В. бр. 13 от 8 февруари 2008 г. В сила от 31.01. 2008 г.

Глава I. Общи положения.

Чл. 1

(1) Този закон урежда защитата на животните и механизмите за нейното осъществяване.

(2) Защитата на животните се изразява в опазване на техния живот, здраве и добро състояние, предпазването им от нехуманно, жестоко и особено жестоко отношение, осигуряване на подходящи грижи и условия за живот, съобразени с техните физиологични и поведенчески особености.

Чл. 2 Органите на изпълнителната и местната власт съвместно с неправителствените организации изготвят и прилагат образователни програми за защита на животните и за запознаване с отглеждането, развъждането, обучението и търгуването на животни в съответствие с разпоредбите на този закон.

Чл. 3 Професионалните гимназии и висшите училища, които подготвят ветеринарномедицински специалисти, агроном-животновъди, биолози, еколози и групи, провеждат и обучение за защита на животните съгласно изискванията на наредбата по чл. 19, ал. 5 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Чл. 4 Съсловната организация на ветеринарните лекари в България, организациите за защита на животните и асоциациите на животновъдите популяризират мерките за защита на животните.

Чл. 5 Националната ветеринарномедицинска служба съдейства при извършване на обучението по чл. 3.

Чл. 6

(1) Забранява се проявата на нехуманно отношение към животните.

(2) За нехуманно отношение към животните се смята причиняване на болка или страдание на животно или предизвикване на силен страх.

Чл. 7

(1) Забранява се проявата на жестокост към животните.

(2) За жестокост се смятат:

1. всяко действие или бездействие, което причинява продължително или повтарящо се страдание на животното, или трайно увреждане на здравето му или стрес;
2. действия по чл. 151 от Закона за ветеринарномедицинската дейност;
3. нарушаване на принципа на добрата практика по отглеждане на животни, когато това води до вредни последици за здравето на животните;
4. увеличаване агресивността на животните чрез селекция или обучение в агресивност към групи животни и хора;
5. използване на строги и електрически нашийници, електрически остени, химически гразнеци или увреждащи субстанции или на технически уреди, помощни средства или приспособления, които целят да се повлияе върху поведението на животно, като му се причинява силен страх и болка;
6. организиране на тренировки и състезания по настилки, които увреждат крайниците;
7. използване на животни за филмови снимки, реклама и изложби, при които им се причинява болка, страдание, увреждане или стрес;
8. принуждаване на животни към усилия, които им причиняват болка, страдание, увреждане или стрес;
9. излагане на животни на температурни или групи неблагоприятни атмосферни влияния, недостиг на кислород или ограничаване на свободното им движение, които им причиняват болка, страдание, увреждане или стрес;
10. изоставяне на животни;
11. използване на живи животни за хранене на животни, с изключение на тези, чиято биология го изисква;
12. лишаване на животни от почивка;
13. подлагане на физическо натоварване на болни, наранени или стресирани животни;
14. пускане на свобода на животни, които са отглеждани от хората, в случай, че предварително не са подготвени за оцеляване в естествена среда;
15. ампутиране или кастриране с помощта на еластичен пръстен;
16. пълно или частично ампутиране на части от тялото или

- отстраняване на органи на животни;
17. подковаване на копитни животни с вредни подкови;
 18. отглеждане, използване и умъртвяване на кучета и котки за добиване на кожи и месо, за производство на храна, както и внасяне и изнасяне на кучешки и котешки кожи и месо;
 19. купирание на ушите и опашките с цел промяна на външния вид на животните;
 20. отстраняване на нокти, зъби и гласни връзки;
 21. излагане в магазини, заведения за обществено хранене и други увеселителни или питейни заведения на всички видове бозайници, примати, птици и влечуги и на опасни декоративни животни;
 22. извършване на пропаганда, популяризиране или подстрекаване по какъвто и да е начин, пряко или косвено, на насилие към животни;
 23. сексуално малтретиране на животни.
- (3)** Действията по ал. 2, т. 16, 19 и 20 се допускат, когато:
1. извършването им е необходимо по ветеринарномедицинско предписание или процедурата се налага, за да се запазят животът, здравето и доброто състояние на животното;
 2. процедурата е предназначена за научни и изследователски цели в съответствие със Закона за ветеринарномедицинската дейност;
 3. стерилизацията или кастрацията е необходима за ограничаване на размножаването на животни;
 4. са извършени според изискванията на Закона за лова и опазване на дивеча;
 5. процедурата е необходима за:
 - предотвратяване на значително нараняване на животните;
 - защитата на други животни.

Чл. 8 За жестокост към животните не се смятат действията, които се извършват при:

1. ограничаване и ликвидиране на заразни болести по животните;
2. професионална борба с вредни гризачи;
3. лов и риболов, извършвани според изискванията на Закона за лова и опазване на дивеча и Закона за рибарството и аквакултурите;

4. прилагане на гресировъчни методи, които имат за цел придобиването и/или развиването на ловни, охранителни, следотърсачески или водачески качества у кучетата;
5. медицински експерименти и лекарствени изпитвания;
6. поставяне на "спъвачки" на овчарски или скитащи кучета с цел ограничаване на възможностите им да преследват дивеча.

Чл. 9 Министърът на земеделието и продоволствието, министърът на вътрешните работи и министърът на отбраната определят с наредба правилата за обучение на кучета.

Чл. 10

(1) Забранява се проявата на особена жестокост към животните.

(2) За особена жестокост се смятат:

1. умишленото причиняване на смърт на животни;
2. умишленото причиняване на тежко и трайно увреждане на животни;
3. организирането на боеве с животни;
4. стрелбата по безстопанствени животни, опитомени животни или животни в плен и диви животни.

(3) Не се смята за особена жестокост деянието по ал. 2, т. 4, когато се извършва при условията на крайна необходимост или съгласно разпоредбите на Закона за лова и опазване на дивеча или Закона за биологичното разнообразие.

(4) Не се смята за особена жестокост деянието по ал. 2, т. 1, когато се извършва съгласно разпоредбите на чл. 117, ал. 1, т. 10, 11 и 12, чл. 159, ал. 1 и 3, чл. 160, ал. 1 и ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 179, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Глава II. Отглеждане и грижа за животните.

Чл. 11

(1) Не се разрешава продажба на животни на лица под 18-годишна възраст без съгласието на родител/настойник.

(2) Когато собственикът на животно не може да полага грижи за него, го предава в приют, спасителен център, друг животновъден обект или на нов собственик, който да го отглежда в съответствие с физиологичните и поведенческите му особености.

Чл. 12 Собствениците на животни осигуряват условия за отглеждането им съгласно чл. 149, ал. 1 и чл. 150 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Чл. 13

(1) Животни, които не живеят на групи в естествената си среда, се отглеждат самостоятелно.

(2) Животни, които живеят на групи или стага в естествената си среда, не се отглеждат поединично (самостоятелно).

(3) При отглеждане на животни се осигурява контакт между тях в зависимост от техните физиологични и поведенчески особености.

Чл. 14

(1) Собствениците на животновъдни обекти:

1. осигуряват достатъчен брой гледачи с необходимата квалификация и опит за полагане на грижи за животните с оглед на техния брой, вид, възраст и здравословно състояние;
2. отговарят за спазване на правилата за защита на животните;
3. организират първоначално и последващо обучение на персонала.

(2) Не се допуска гледачите по ал. 1, т. 1 да причиняват стрес, болка, страдание и наранявания на животните, за които се грижат.

Чл. 15 Собственикът на животни предприема мерки за осигуряване на ветеринарномедицинска помощ, когато установи признаци на болест, нараняване, изтощение или усложнено раждане. Болните или наранените животни се изолират и настаняват в подходящо помещение със суха и удобна постеля.

Чл. 16

(1) Който намери болно или наранено животно, е длъжен да

информира приюта за животни, съответните органи на местната власт, регионалната ветеринарномедицинска служба, районното полицейско управление или териториалните поделения на Държавната агенция по горите.

(2) Органите по ал. 1 съдействат за осигуряване на спешна ветеринарномедицинска помощ и настаняване на животното в приют или друг обект по ал. 6, т. 1 - 3.

(3) В обекта, в който е настанено животното по ал. 1, незабавно се предприемат мерки за лечението му.

(4) Чрез средствата за масово осведомяване или по друг подходящ начин управителят на приюта предоставя информация за настанените в него животни с цел издирване на собственика или намиране на нов собственик.

(5) Когато в приюта е настанено маркирано животно, управителят издирва и информира собственика или лице по чл. 47, ал. 3.

(6) Когато собственикът на животното не бъде намерен до 14 дни от настаняването му в приюта, то може да се предостави на:

1. зоологическа градина;
2. спасителен център;
3. ферма;
4. организация за защита на животните.

Чл. 17

(1) Движението на животните не може да бъде ограничавано по начин, който им причинява болка, страдание или силен страх.

(2) В помещенията за отглеждане на животни собственикът осигурява място, съответстващо на техните физиологични и поведенчески особености, и пространство за движение и почивка.

Чл. 18 На животни, отглеждани на открито, се осигуряват свободно движение, ежедневна разходка и защита от неблагоприятни атмосферни условия, хищници и вредни физични и химични въздействия.

Чл. 19 Министърът на земеделието и продоволствието определя с наредби условията за отглеждане на животните, съобразени с техните физиологически и поведенчески особености.

Чл. 20 Собствениците на животни осигуряват постоянен контрол върху здравето им състояние с цел недопускане причиняването на излишни страдания на животните.

Глава III. Специфични условия за отглеждане и използване на животни

Чл. 21 Не се допускат внасяне, придобиване, продажба, притежаване и отглеждане на полумаймуни и маймуни от разред примати и на диви котки, с изключение на зоологически градини и спасителни центрове.

Чл. 22

(1) Собственикът на диви животни, отглеждани в дома шни условия, с изключение на тези по чл. 21, ги регистрира в регионалната инспекция по околната среда и водите в 14-дневен срок от придобиването им.

(2) Забраняват се придобиването и отглеждането на защитени животински видове по чл. 37 и 47 от Закона за биологичното разнообразие. Отглежданите видове се отнемат в полза на държавата, когато няма специално разрешително от Министерството на околната среда и водите.

(3) Министърът на околната среда и водите определя с наредба условията за отглеждане на диви животни извън естествената им среда, съобразени с техните физиологични и поведенчески особености.

Чл. 23

(1) Собственикът на цирк, театър или вариете, в програмите на които се използват животни, регистрира обекта по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(2) При регистрацията по ал. 1 директорът на съответната регионална ветеринарномедицинска служба издава паспорти на животните по реда на чл. 7 от Регламент (ЕО) № 1739/2005 на Комисията относно определянето на ветеринарно-санитарните изисквания за движението на циркови животни между държавите членки.

(3) При промяна на броя и вида на животните в обекта по ал. 1 собственикът уведомява съответната регионална ветеринарномедицинска служба.

Чл. 24 Ветеринарно-санитарните изисквания за движението на циркови животни се уреждат с Регламент (ЕО) № 1739/2005 на Комисията относно определянето на ветеринарно-санитарните

изисквания за движението на циркови животни между държавите членки.

Чл. 25

(1) Собствениците на циркове писмено уведомяват директора на съответната регионална ветеринарномедицинска служба, като посочват мястото и времето на пребиваване, вида и броя на животните за участие и прилагат програмата.

(2) Уведомлението по ал. 1 се подава най-малко 7 дни преди датата на пристигане на територията на съответната регионална ветеринарномедицинска служба.

(3) При неблагоприятна епизоотична обстановка директорът на регионалната ветеринарномедицинска служба писмено уведомява лицата по ал. 1 за недопускане на цирка на съответната територия.

Чл. 26 Условието и минималните изисквания за отглеждане и участие на животни в циркове, вариетета и други увеселителни заведения и необходимите професионални умения на лицата, които се грижат за животните, се уреждат със съвместна наредба на министъра на земеделието и продоволствието и министъра на околната среда и водите.

Чл. 27

(1) Забранява се използването на диви бозайници и полумаймуни и маймуни от разред примати в циркове, вариетета и други увеселителни заведения.

(2) Забраната по ал. 1 не се отнася за видовете от разред Китопогобни (Cetacea), семейство делфини (Delphinidae) - Афала (*Tursiops truncatus*), и Обикновен делфин (*Delphinus delphis*), отглеждани и използвани за представления в делфинариуми, при условие че екземплярите са маркирани, най-малко трето поколение, отгледано на затворено, не се отглеждат поединично и за тях е издадено разрешително от министъра на околната среда и водите по Закона за биологичното разнообразие.

Чл. 28

(1) Участието на животни в състезания, изложби, реклами и филмови снимки се допуска след уведомяване на регионалната ветеринарномедицинска служба, на чиято територия се организира мероприятиято.

(2) В случаите по ал. 1 директорът на регионалната ветерина-

рномедицинска служба предприема действия по чл. 134 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(3) При използване на диви животни за филмови снимки организаторът осигурява присъствието на консултант етолог от списък, одобрен от министъра на околната среда и водите.

Чл. 29 Собствениците на зоомагазини осигуряват:

1. ветеринарномедицинско обслужване на животните;
2. служители, които имат познания и опит в отглеждане на съответните видове животни;
3. условия за отглеждане на животните до продажбата съгласно изискванията на този закон;
4. информационни материали, свързани с отглеждането на животните и хуманното отношение към тях.

Чл. 30

(1) Собственик или служител на зоомагазин може да бъде лице, което е завършило курс за защита и хуманно отношение към животните.

(2) Служителите предоставят информация и съвети на клиентите за начина на отглеждане на животните, необходимите грижи, задължителни ваксинации и регистрации.

Чл. 31

(1) При спазване на забраните по чл. 21 в зоомагазините се отглеждат и продават само:

1. здрави животни, на които е извършена необходимата ветеринарномедицинска профилактика;
2. животни с документ за произход или придобиване;
3. кучета и котки с ветеринарномедицински паспорт, обезпаразитени и ваксинирани; кучетата се маркират с микрочип;
4. диви животни, маркирани съобразно вида на екземпляра, като маркировката се поставя по начин, който не уврежда здравословното им състояние.

(2) Собственикът на зоомагазин, в който се продават диви животни, изпраща в регионалната инспекция по околната среда и водите данни с името и адреса на лицето, закупило животното.

Чл. 32

(1) При транспортиране на животни собственикът или лицето, което ги превозва, е длъжно да:

1. използва превозни средства, които гарантират спазването

на изискванията за защита на животните, безопасността на другите участници в движението и на животните;

2. осигурява през подходящи периоди от време хранене, поене и почивка на животните съобразно вида им.

(2) Не се допуска забавяне на транспортни средства, превозващи животни, освен ако това е необходимо за доброто състояние на животните.

(3) В случаите на забавяне при транспортиране на животни компетентните органи пред-приемат всички необходими мерки за намаляване до минимум страданията на животните.

Глава IV. Животни-компаньони

Чл. 33 Собствениците на животни-компаньони ги отглеждат при спазване изискванията за защита на животните по този закон и по Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Чл. 34

(1) Не могат да се отглеждат кучета и котки в жилища в сграда - етажна собственост, на площ по-малка от:

1. за куче:

- от малки породи до 10 kg - 6 кв. м;
- за средни породи до 25 kg - минимум 8кв. м;
- за големи породи над 25 kg - минимум 10 кв. м.

2. за котка - минимум 6 кв. м.

(2) Площта се изчислява като обща с хората, живеещи в жилището.

(3) На кучета, които се отглеждат на открито, се осигурява поглон или къщичка, които ги защитават от неблагоприятни атмосферни условия.

(4) На кучета, които се отглеждат предимно вързани, се осигурява 5 метра тел (въже) за свободно движение, както и ежедневна разходка.

Чл. 35

(1) Собственикът на животно-компаньон взема мерки да не допуска животното само да напуска мястото на отглеждане, да навлиза в чужда собственост или на обществени места.

(2) Собственикът е длъжен да предотврати всяка проява на необоснована агресия на кучето, проявена на обществени места и при ситуации, застрашаващи живота или здравето на хора и животни.

(3) Собствениците на кучета са длъжни да не нарушават спокойствието и хигиенните условия на членовете на етажната собственост.

(4) Изключение по ал. 1 се допуска за кучета - пазачи на стада, ловни, следотърсачи, планински спасители и водачи на инвалиди, по ред, определен от Националната ветеринарномедицинска служба.

(5) Собственикът на куче, който го отглежда с цел развъждане, се регистрира по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и заплаща в общината такса.

(6) Таксата по ал. 5 не се заплаща от развъдчици и членове на киноложки

клубове, членове на Българската републиканска федерация по кинология или на други български или международни киноложки федерации, които извършват развъдна дейност на чистопородни кучета.

Чл. 36

(1) Собствениците на животни-компаньони осигуряват стерилизацията им, освен ако в случай на възпроизводство са в състояние да отглеждат новородените животни или да ги предоставят на нови собственици.

(2) Собствениците на кастрирани кучета не заплащат таксата по чл. 35, ал. 5 и таксата по чл. 175, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Чл. 37

(1) Регистрацията на кучета се извършва по реда на чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(2) В базата данни се въвеждат:

1. име на страната на произход на кучето;
2. име, пол, цвят и порода;
3. дата и място (адрес) на раждане на кучето;
4. адрес, име на собственика;
5. данни на ветеринарния лекар, поставил чипа;
6. датата на поставяне на чипа или татуировката;
7. извършени ветеринарномедицински манипулации;
8. кастрация на кучето.

(3) Данните по ал. 2 се въвеждат от ветеринарния лекар, поставил чипа или татуировката.

(4) В 7-дневен срок от промяната на адреса, на собствеността или при смърт на кучето собственикът уведомява съответната регионална ветеринарномедицинска служба.

(5) Когато чипът или татуировката е поставен от ветеринарен лекар, който няма достъп до базата данни, той попълва данните на хартиен носител и ги предава в регионалната ветеринарномедицинска служба, на чиято територия практикува.

Чл. 38 Националната ветеринарномедицинска служба създава и поддържа национална електронна база данни за регистрираните кучета.

Чл. 39 Не се заплаща такса по чл. 175, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност за куче с поставен микрочип за първата година от неговото регистриране.

Глава V. Безстопанствени животни

Чл. 40

(1) Общинските съвети приемат програми за овладяване популацията на безстопанствените кучета и предвиждат средства за изпълнението им.

(2) Кметовете на общини организират изпълнението на програмите по ал. 1 и ежегодно внасят отчет за тяхното изпълнение пред генералния директор на Националната ветеринарномедицинска служба.

(3) Министърът на земеделието и продоволствието ежегодно внася за приемане от Министерския съвет отчет за изпълнението на програмите по ал. 1.

(4) Мерките за овладяване на популацията на безстопанствените кучета се осъществяват в регистрирани подвижни или стационарни амбулатории от общините или организациите за защита на животните.

(5) Организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, участват при изготвянето и могат да участват при изпълнението на програмите по ал. 1.

Чл. 41

(1) Безстопанствените животни се настаняват от органите и организациите по чл. 40, ал. 2 и 4 в приюти, регистрирани по чл. 137, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(2) Органите на местната власт изграждат приюти за безстопанствени животни.

(3) Кметовете на населените места отговарят за дейността на приютите по ал. 2.

(4) Приютите за безстопанствени животни се стопанисват от общините и/или организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

(5) Организациите за защита на животните могат да създават собствени приюти за безстопанствени животни.

(6) Всеки приют разработва и прилага система за информиране на гражданите за животните, които се предлагат за отглеждане, в т. ч. в интернет страница и публикации в медиите.

Чл. 42

(1) Залавянето на безстопанствени животни се допуска по начин и при условия, които гарантират здравето им и с минимално страдание, от лица със специфична квалификация, инструктирани от ветеринарен лекар.

(2) Транспортването до приюта на заловените кучета по ал. 1 се извършва със специално оборудвани и обозначени превозни средства с добра вентилация.

(3) Членовете на екипите за залавяне на безстопанствени животни трябва да са преминали курс за обучение за защита и хуманно отношение към животните.

(4) Екипите за залавяне на безстопанствени животни се ръководят и контролират от ветеринарен лекар.

(5) При залавянето на кучето се поставя нашийник с идентификационен номер.

Чл. 43

(1) Кметовете и организациите за защита на животните, които стопанисват приюти:

1. сключват и прекратяват договор с управител на приюта, който трябва да има висше образование;
2. осигуряват ветеринарен лекар за ветеринарномедицинско обслужване на животните;
3. осигуряват необходим брой и вид служители;
4. осигуряват свободен достъп на гражданите в приюта;
5. създават условия за обществен контрол;
6. осигуряват възможност за връзка с приюта.

(2) Лицата по ал. 1, т. 1 - 3 преминават курс за обучение за защита на животните.

Чл. 44 (1) Управителят на приют за животни:

1. предприема мерки при получаване на сигнали за изоставени животни;
2. ръководи настаняването и грижите за животните в приюта;
3. прилага програма за намиране на нови собственици на настанените в приюта животни;
4. води дневник, в който вписва данните за настанените животни.

(2) Дневникът по ал. 1, т. 4 съдържа:

1. идентификационен номер на нашияника;
2. дата и място на залавяне;
3. индивидуални белези на животното;
4. дата и причини за напускане на приюта;
5. името и адреса на собственика.

(3) За всеки случай на транспортиране на животни управителят на приюта или упълномощено от него лице изготвя транспортен документ, в който са посочени дата и час на излизане на автомобила, район на посещение и данни за броя и идентичността на събраните или върнатите животни.

Чл. 45. Ветеринарният лекар по чл. 43, ал. 1, т. 2:

1. контролира здравословното състояние и спазването на изискванията за защита на животните;
2. изпълнява програмата на Националната ветеринарномедицинска служба за вземане на проби за лабораторно изследване на заразни болести по животните и ги изпраща в лаборатория;
3. отразява резултатите от лабораторните изследвания и всички ветеринарномедицински манипулации и лечения в амбулаторен дневник;
4. контролира извършването на дезинфекцията, дезинсекцията и гератизацията;
5. извършва лечебни и профилактични мероприятия, кастрация и маркиране на животните;
6. регистрира кучетата съгласно чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност при придобиване от собственик;
7. съставя констатилен протокол при смърт на животно, в който се посочват времето, причината и/или диагнозата за смъртта;
8. при назначаване на евтаназия съставя индивидуален протокол, който съдържа основанията за прилагането ѝ; протоколът се подписва от ветеринарния лекар, от управителя на приюта и от трето лице.

Чл. 46

(1) Кучетата в приюта се настъпват при спазване на изискванията за защита на животните.

(2) При постъпване на животното се извършва преглед за

идентификация за собственост и клиничен преглед и ако е необходимо - лабораторни изследвания, резултатите от които се вписват в амбулаторния дневник.

(3) На болните и наранените животни се оказва ветеринарно-медицинска помощ.

(4) По време на престоя на животните се осигуряват достатъчно количество храна, вода, пространство за движение и почивка.

Чл. 47

(1) Кучетата, настанени в приют, се кастрират, обезпаразитяват и ваксинират срещу бяс.

(2) Кучетата по ал. 1 се предоставят безвъзмездно на лица, които желаят да ги отглеждат като компаньони, и се регистрират по чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(3) Кучетата, за които не се явят лица по ал. 2, се маркират и се настаняват във временни приюти, определени от съответния общински съвет, или се връщат по местата, от които са взети. Кучетата са под надзора и грижите на общините, организациите за защита на животните или други лица, които са подписали декларация за спазване изискванията на чл. 49 и 50.

(4) Временните приюти по ал. 3 трябва да се намират извън границите на съответното населено място, да са оградени и да се поддържат в добро хигиенно състояние, съобразно изисквания, определени от Националната ветеринарномедицинска служба, Закона за ветеринарномедицинската дейност и този закон.

(5) Организацията на работата и условията на отглеждане на кучетата във временните приюти по ал. 4 се определят с наредба на съответния общински съвет и се осъществяват под постоянното наблюдение на организациите за защита на животните.

(6) Маркировката на кучетата по ал. 3 е татуиран на едното ухо и идентификационен номер или електронен чип и V-образно купирание на другото ухо или друга видима ушна маркировка.

(7) Управителят на приюта вписва кучетата в регистър и издава ветеринарномедицински паспорт.

(8) Управителят на приюта изпраща данните от регистъра по ал. 7 на кмета на съответната община.

Чл. 48 Не се допуска връщането на кучетата по чл. 47, ал. 3 в дворове на детски ясли и градини, училища, болници и в близост до площадки за игра на деца, автомагистрала и летища.

Чл. 49 Отговорните за надзора и грижата лица, организациите за защита на животните или общините обезпаразитяват на три месеца и реваксинират срещу бяс върнатите по места животни по чл. 47, ал. 3.

Чл. 50 Организациите и лицата по чл. 49 са длъжни да:

1. заверяват ежегодно паспорта на кучето в съответната общинска администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации;
2. вземат мерки за предотвратяване на агресивно поведение на кучетата към хора или животни.

Чл. 51 Евтаназия на настанени в приюта кучета се допуска при условията на чл. 179, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност след поставяне на диагноза при клиничен преглед и изследвания.

Чл. 52 Труповете на животните в приюта се съхраняват съгласно изискванията на чл. 272 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Чл. 53

(1) При настявяване в приюта на регистрирано куче-компаньон управителят на приюта издирва собственика на животното и го уведомява писмено за местонахождението на кучето.

(2) Ако в 7-дневен срок от датата на получаването на писменото уведомление по ал. 1 собственикът на кучето не се яви да го вземе или не бъде открит, кучето се предоставя на нов собственик по реда на чл. 47, ал. 2 или се настявява в приют на организации за защита на животните.

(3) Кучета-компаньони по ал. 1 се връщат на собственика им след представяне на ветеринарномедицински паспорт и заплащане на разходите по престоя.

Чл. 54 Във всяка общинска администрация или в приюта се поддържа регистър на кучетата по чл. 47, ал. 3, който съдържа:

1. дата и място на залавяне на животното;
2. дата и място, на което е върнато животното;
3. дати на обезпаразитяване, кастрация и ваксинаране срещу бяс;
4. отговорното по надзора лице или организация.

Чл. 55 След блокиране на раждаемостта на безстопанствените кучета в населеното място те се настявяват поетапно в приюти по

програми за намиране на собственик или за гоживотно отглеждане.

Чл. 56

(1) В случаите на увеличена популация от безстопанствени котки се прилагат разпоредбите на чл. 40 - 47, чл. 51, 52 и чл. 54.

(2) Не се допуска залавянето на безстопанствени котки с упойващи вещества.

Глава VI. Изпълнение и контрол

Раздел I. Обществен контрол

Чл. 57. Обществен контрол за прилагането на закона се осъществява от упълномощени представители на юридически лица, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните.

Чл. 58. При извършване на обществения контрол лицата по чл. 57 имат право да:

- (1). получават от компетентните органи пълна информация относно спазване изискванията за защита на животните;
- (2). вземат участие в подготовката на решенията на компетентните органи по въпроси, свързани със защита на животните, както и да съдействат за тяхното изпълнение;
- (3). сезират компетентните органи с искане за извършване на проверки относно спазване изискванията за защита на животните, както и да получат информация за резултата от тях;
- (4). получават съдействие от органите на Министерството на вътрешните работи и другите органи на изпълнителната власт за предотвратяване на жестокост към животните;
- (5). участват в извършването на проверки по чл. 170 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и в проверките и мероприятията на органите, осъществяващи държавен контрол за изпълнението на този закон.

Раздел II. Контрол

Чл. 59.

(1) Контролът по този закон се осъществява от министъра на земеделието и продоволствието чрез Националната ветеринарномедицинска служба.

(2) Контролът по изпълнение на мерките за защита на дивите животни по глава трета се осъществява от министъра на околната среда и водите и председателя на Държавната агенция по горите.

1. Органите на местната власт осъществяват контрол: за изоставяне на животни на територията на общината;
2. за идентификация и регистрация на кучета;

3. за спазване изискванията за защита на животните в приютите на територията на съответната община;
4. върху кучетата и местата по чл. 47, ал. 3.

(4) Контролът се извършва чрез:

1. периодични проверки;
2. проверки по постъпили молби, жалби и сигнали за нарушения на правилата за защита на животните, подадени от държавни органи, физически и юридически лица.

Чл. 60.

(1) Контролните органи имат право:

1. да установяват самоличността на собственика на животни;
2. на достъп до всички обекти и цялата документация, необходима за осъществяване на проверката;
3. да влизат след осигурен достъп от страна на собственика в недвижими имоти и транспортни средства, където се отглеждат животни или се предполага, че се отглеждат или се третират животни.

(2) Собствениците на животни са длъжни да осигуряват достъп до обектите и за оказване на неотложна помощ на животното, което е застрашено със смърт или тежко увреждане на здравето.

Чл. 61.

(1) Органите на изпълнителната власт и органите на местната власт, обществените организации, физическите и юридическите лица са длъжни да оказват необходимото съдействие на служителите на Националната ветеринарномедицинска служба при изпълнение на контролните им функции.

(2) При установяване на данни за нарушение по този закон органите и лицата по ал. 1 незабавно:

1. взимат мерки в рамките на техните правомощия за преустановяване на нарушението;
2. уведомяват органите на Националната ветеринарномедицинска служба или органите на Министерството на околната среда и водите.

Глава VII. Административнонаказателни разпоредби. Принудителни административни мерки.

Раздел I. Административнонаказателни разпоредби

Чл. 62.

(1) Който прояви особена жестокост към животно по смисъла на чл. 10, се наказва с глоба от 500 до 1000 лв., освен ако деянието не съставлява престъпление.

(2) Когато деянието по ал. 1 е извършено спрямо собствено животно, то се отнема в полза на държавата.

(3) Когато нарушението по ал. 1 е извършено от ветеринарен лекар или ветеринарен техник, от длъжностно лице или лице, осъществяващо дейност или професия, свързана с отглеждане или полагане на грижи за животни, се налага глоба в размер от 1000 до 1500 лв., а на юридическо лице или едноличен търговец - имуществена санкция в размер от 1500 до 2000 лв.

(4) Когато нарушението по ал. 1 или 3 е извършено повторно, глобата е от 1000 до 2000 лв., а имуществената санкция - от 2000 до 3000 лв.

Чл. 63.

(1) Който наруши разпоредбите на глава трета, се наказва с глоба от 1000 до 2000 лв., а при повторно нарушение - от 2000 до 3000 лв., освен ако деянието не съставлява престъпление.

(2) Когато нарушението по ал. 1 е извършено от ветеринарен лекар или ветеринарен техник, от длъжностно лице или лице, осъществяващо дейност или професия, свързана с отглеждане или полагане на грижи за животни, от юридическо лице или едноличен търговец, глобата, съответно имуществената санкция, е от 2000 до 3000 лв., а при повторно нарушение - от 3000 до 5000 лв.

(3) В случаите по ал. 1 и 2 животното се отнема в полза на държавата.

Чл. 64.

(1) Който наруши чл. 21, се наказва с глоба или имуществена санкция в размер от 2000 до 3000 лв.

(2) В случаите по ал. 1 животното се отнема в полза на държавата, а разпореждането с него се извършва при условията на чл. 129, ал. 3 от Закона за биологичното разнообразие.

Чл. 65. Ветеринарен лекар, който не е спазил изискванията по чл. 37, ал. 3 и 5, се наказва с глоба от 20 до 40 лв., а при повторно нарушение - с глоба от 40 до 60 лв.

Чл. 66. Който допуска проява на нехуманно отношение, жестокост или особена жестокост към животни от лице, което е под негов контрол, се наказва с глоба от 50 до 250 лв., а при повторно нарушение - с глоба от 250 до 500 лв.

Чл. 67. Собственик на животно, който не изпълни разпоредбата на чл. 60, ал. 2, се наказва с глоба от 500 до 1000 лв.

Чл. 68.

(1) За нарушения по този закон лицата се наказват с глоба от 100 до 250 лв., а при повторно нарушение - от 250 до 500 лв., освен ако деянието не съставлява престъпление.

(2) Когато нарушението е извършено от ветеринарен лекар или техник, от длъжностно лице или лице, осъществяващо дейност или професия, свързана с отглеждане или полагане на грижи за животни, се налага глоба от 250 до 500 лв., а на юридическо лице или едноличен търговец - имуществена санкция от 500 до 700 лв., а при повторно нарушение глобата е от 500 до 700 лв., а имуществената санкция е от 700 до 1000 лв.

Чл. 69. Когато след изтичането на срока по § 5 на територията на съответната община бъдат намерени безстопанствени кучета, на кмета се налага глоба в размер от 1000 до 2000 лв., а при повторно нарушение глобата е в двоен размер.

Чл. 70.

(1) Нарушенията по този закон се установяват с актове, съставени от ветеринарни лекари от Националната ветеринарномедицинска служба, съответните служители на Министерството на околната среда и водите и на Държавната агенция по горите или инспекторите по екология към общината, или упълномощено от кмета лице, съобразно тяхната компетентност.

(2) Нарушенията по чл. 69 се установяват с акт на служители на съответната регионална ветеринарномедицинска служба.

(3) Наказателните постановления се издават от директорите на регионалните ветеринарномедицински служби, регионалните инспекции по околната среда и водите или кмета на съответната община.

Чл. 71. Установяването на нарушенията, съставянето на актове-

те, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват поред на Закона за административните нарушения и наказания.

Раздел II. Принудителни административни мерки

Чл. 72.

(1) При констатиране на нарушение контролните органи:

1. издават задължителни предписания за отстраняване на нарушението в определен от тях срок;
2. спират експлоатацията на обекта за определен от тях срок, но не по-дълъг от 6 месеца, в случай че нарушението не е отстранено в определения по т. 1 срок;
3. правят предложение до директора на регионалната ветеринарномедицинска служба, на чиято територия се намира обектът, за заличаване на регистрацията на обекта и обезсилване на удостоверението по чл. 138, ал. 1, т. 2 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

(2) След отстраняване на нарушението в срок контролният орган по искане на собственика отменя разпореждането за спиране на експлоатацията на обекта по ал. 1, т. 2.

(3) Мярката по ал. 1, т. 3 се налага само в случаите, когато нарушенията не са отстранени в срока по ал. 1, т. 2, както и при доказани груби и/или системни нарушения на изискванията.

Чл. 73. Ветеринарните лекари от Националната ветеринарномедицинска служба по чл. 70, ал. 1 имат право да забраняват:

- (1). товаренето и транспортирането на животни, когато не са спазени установените изисквания;
- (2). или прекратяват опити с животни, които са извършени в нарушение на действащите нормативни актове;
- (3). клане на животни в кланици, когато се установи, че зашеметяването е неефективно;
- (4). и преустановяват извършването на други действия, които не са разрешени или които са извършени в нарушение на нормативните актове.

Чл. 74. В случай на транспорт и пратки с животни без необходимите документи или при нарушение на изискванията за защита на животните компетентните държавни органи задържат животни-

те или пратката, както и средствата за транспорт, и незабавно информират органите на Националната ветеринарномедицинска служба.

Чл. 75. В случаите на чл. 62, ал. 3, чл. 63, ал. 2 и чл. 68, ал. 2 може да бъде постановено и временно преустановяване дейността на животновъдния обект, зоомагазина, ветеринарната клиника или амбулаторията.

Чл. 76.

(1) При нарушение на чл. 40 контролните органи дават предписание в двумесечен срок да се намали броят на животните.

(2) При неспазване на срока по ал. 1 се налага глоба от 150 лв. за всяко животно над разрешения брой и се дава допълнителен срок, не по-дълъг от един месец, да се отстрани нарушението.

(3) При неспазване на срока по ал. 2 на извършителя се налага глоба от 500 лв., а животните, които са над разрешения брой, се отнемат в полза на държавата.

(4) При отнемане на животно в полза на държавата то се настявя временно в някое от специално определени за тази цел места или се пуска на свобода в съответствие с разпоредбите на Закона за ветеринарномедицинската дейност и този закон.

(5) Специално определените места по ал. 4 са:

1. зоологически градини или спасителни центрове - за диви животни;
2. частни или общински приюти - за животни-компаньони;
3. ферми, определени със заповед на генералния директор на Националната ветеринарномедицинска служба - за селскостопански животни.

Чл. 77. На отнемане в полза на държавата подлежат и предметите, послужили за извършване на нарушението.

Чл. 78.

(1) Принудителните административни мерки по този раздел се прилагат с мотивирана заповед от ръководителите на службите за контрол по този закон съобразно тяхната компетентност.

(2) Заповедта по ал. 1 може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. “Блокиране на раждаемостта” е спиране възпроизводството на популацията на безстопанствените кучета и регистрацията на домашните кучета.
2. “Болка, страдание и трайно увреждане” е причиняването на смущения в здравето (физическо, нервномозъчно и социално) на животните. Това включва причиняването на болест, травма и физиологичен и нервномозъчен дискомфорт в момента на използването на животното или впоследствие (например след инжектиране на карциногени) или с трайни вредни последствия за здравето му.
3. “Вредна подкова” е подкова, която не е съобразена по форма и размер с копитото на животното и не се поменя при спазване на периодичността за подковаването му.
4. “Диви бозайници” са всички видове на клас Бозайници (Mammalia) с изключение на погивели екземпляри от одомашнени форми бозайници.
5. “Диви котки” са представители на семейство Котки (Felidae) с изключение на домашни котки с техните породи и разновидности.
6. “Диво животно” е всяко живо гръбначно същество, различно от човека, включително свободно живеещите, с изключение на домашните породи кучета, котки, коне, магарета, крави, овце, кози, свине, гъски, патици, кокошки, пуйки и други.
7. “Добра практика при отглеждане на животните” е системата от общи хигиенни и технологични правила за опазване здравето на животните и гарантиране на тяхното благосъстояние чрез създаване на оптимални условия за отглеждане и хранене, съответстващи на техните физиологични и поведенчески нужди, и ограничаване до приемлив минимум на риска от причиняване на излишна болка и страдание. Правилата се отнасят до проектирането, състоянието и поддържането на сградите, помещенията, машините, апаратите, основните и спомагателните технически съоръжения, профилактиката на болести, обучението на персонала, воденето на документация, подходящо хранене, своевременното осигуряване на

- ветеринарномедицинска помощ.
8. "Животни, използвани за храна на животни" са риби, домашни птици на възраст до 4 седмици, както и мишки, плъхове, хамстери, морски свинчета и зайци, които се отглеждат или убиват с цел да се използват като храна за животни.
 9. "Животни-компаньони" са животни, които се отглеждат в домакинството или от интерес към животното, доколкото става въпрос за домашни животни или опитомени животни от разред месоядни, гризачи, зайцеподобни, папагалови, чинкови, гълъбови и животни от клас Риби.
 10. "Кастрация" е отстраняване на яйчниците и матката на женските животни и тестисите на мъжките.
 11. "Мобилна амбулатория" е специализирано моторно превозно средство за извънстационарна ветеринарномедицинска дейност, оборудвано и снабдено с необходимите за извършване на ветеринарномедицински манипулации апаратура и консумативи.
 12. "Овладяване на популацията" е научнообосновано регулиране на популацията на безстопанствените животни, което позволява контрол над броя им и цели освобождаването на улиците от тях.
 13. "Поведенчески особености" са особеностите, свързани с проявяването на характерното за всеки животински вид поведение към себеподобните, околната среда и други видове животни.
 14. "Приют за животни" е общински или частен обект, който разполага с подходящи условия, за да осигури на безстопанствени животни ветеринарномедицинско обслужване, грижи, подслон и намиране на нов собственик.
 15. "С цел развъждане" е размножаване на животното поне веднъж годишно.
 16. "Селскостопански животни" са животни, отглеждани с цел производство на суровини и храни от животински произход или за други селско- или горскостопански цели, или за работа.
 17. "Спасителен център" е място, определено от министъра на околната среда и водите, в което се осигуряват грижи за конфискувани живи екземпляри.
 18. "Строг нашийник" е нашийник с метални звена и защита за

ларинкса с косо извити навътре заоблени метални щифтове с диаметър минимум 3,5 мм.

19. "Системно нарушение" е извършване на две или повече нарушения в продължение на едногодишен период.
20. "Трето лице" е представител на неправителствена организация за защита на животните, а в общините, в които няма регистрирана такава организация - служител от приюта, който отговаря за защитата и хуманното отношение към животните.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Животните по чл. 27, придобити и използвани преди влизането в сила на закона, могат да се отглеждат и използват до 1 януари 2015 г.

§ 3. Националната електронна база данни по чл. 38 се създава в едногодишен срок от влизането в сила на закона.

§ 4. В тримесечен срок от влизането в сила на закона общинските съвети изготвят и приемат програмите по чл. 40, ал. 1 и определят местата за временни приюти по чл. 47, ал. 4.

§ 5. В тригодишен срок от влизането в сила на закона общинските съвети и кметовете на общини осигуряват настаняването на безстопанствените животни в приютите по чл. 41, ал. 1

§ 6. Наредбите по прилагането на закона се издават в 6-месечен срок от влизането му в сила.

§ 7. Министерският съвет по предложение на министъра на земеделието и продоволствието и министъра на финансите може да предвиди средства за изпълнение на програмите по чл. 40, ал. 1.

§ 8. В Закона за ветеринарномедицинската дейност (обн., ДВ, бр. 87 от 2005 г., изм., бр. 30, 31, 55 и 88 от 2006 г., бр. 51 и 84 от 2007 г.) в чл. 152 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

“(2) Опити с животни се извършват с цел:

1. разработване и производство на безопасни лекарствени продукти за ветеринарната и хуманната медицина и на храни и хранителни добавки за хора и животни;
2. диагностика на болести и изпитване на нови методи за лечение на болести;
3. проучване, регулиране или промяна на физиологични функции при хора, животни и растения;
4. обучение в професионални гимназии и висши училища;
5. защита на околната среда.”

§ 9. Член 35, т. 4 и чл. 70 от Закона за ветеринарномедицинската дейност от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 42 от 1999 г.; изм., бр. 83 от 2003 г.; отм., бр. 87 от 2005 г.; изм., бр. 30 от 2006 г.) се отменят.

§ 10. В Закона за защита на растенията (обн., ДВ, бр. 91 от 1997 г.; изм., бр. 90 от 1999 г., бр. 96 от 2001 г., бр. 18 от 2004 г., бр. 26, 30, 31 и 96 от 2006 г.) се правят следните изменения и допълнения.

1. В чл. 15г, ал. 1 се създава т. 4а:

“4а. оценката по т. 2 и оценката и резюмето по т. 4 се представят на български език;”

2. В чл. 15л, ал. 5:

1. В т. 1 след думите “оценка на риска” се добавя “представена на български език”;
2. В т. 2 след думата “продукта” се добавя “включващо представени”, а след думата “език” предлогът “с” се заличава.

3. В чл. 23б:

1. В ал. 1 т. 2 се изменя така: “2. за срок две години - при издадени в рамките на една година повече от две наказателни постановления от генералния директор на Националната служба за растителна защита;”;
2. създава се ал. 3: “(3) Обжалването на заповедта по ал. 1 не спира нейното изпълнение.”

4. В чл. 24е, ал. 1 се създава т. 9:

“9. регистрационен номер на продукта по смисъла на чл. 24а, ал. 2.”

5. В чл. 39, ал. 1:

1. В т. 7 преди думата "употребява" се добавя "предлага или"; създават се т. 8 и 9:
 - "8. нарушава разпоредбите на наредбата по чл. 23з;
 - "9. предлага на пазара торове, обозначени като "ЕС тор", в нарушение на разпоредбите на наредбата по чл. 24в, ал. 2."
6. В чл. 40, ал. 1 след числото "9" се добавя "24е".
7. В чл. 44, ал. 1 навсякъде думите "необходимия лиценз" се заменят с "необходимото разрешение".
8. В § 1 от допълнителната разпоредба т. 51 се отменя.
- § 11. Изпълнението на закона се възлага на министъра на земеделието и проговолствието.

§ 12. Законът влиза в сила от 31 януари 2008 г.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 24 януари 2008 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Закон за защита на животните
(с юридически коментар)

Първо издание. Българска.

Разпространява се безплатно.

Автор на Закон за защита на животните -
норми в защита на цялото общество.
(юридически коментар върху основните постановки.):
юрист Ина Ахмедова

издава: сдружение „На ти с природата“
<http://iwns.org>

София, 2008 г.